

Základná škola s materskou školou Dvorec, Dvorec 63, 956 55

***Inovovaný školský vzdelávací program
pre 1. stupeň ZŠ***

„ŠKOLA PRE ŽIVOT“

**MOTTO: „ Povedz mi a ja zabudnem, ukáž mi a ja si zapamätám, ale zapoj ma a
ja pochopím.“**

Stupeň vzdelania	ISCED 1
Dĺžka štúdia	štyri roky
Vyučovací jazyk	slovenský
Študijná forma	denná
Druh školy	štátna
Dátum schválenia	30. august 2015
Miesto vydania	ZŠ s MŠ Dvorec

VŠEOBECNÉ ÚDAJE

Predkladateľ

Názov školy: **ZŠ s MŠ Dvorec**

Adresa: **Dvorec 63, 956 55**

IČO: **36129674**

Riaditeľ školy: **Mgr. Nadežda Sokolíková**

Zástupca riaditeľa školy pre MŠ: **Renáta Mozolová**

Koordinátor pre tvorbu ŠVP: **Mgr. Adriana Čechová**

Ďalšie kontakty: **Mgr. Miriam Dúcka, Mgr. Monika Bátorová**

Tel.číslo: **038/7602289**

www-stránka: www.zsdvorec.edupage.org

e-mail: zdkladek@zsdvorec.edu.sk

Zriadovateľ

Názov: **Dvorec**

Adresa: **Dvorec 69, 956 55**

Kontakty: **Ing. Eva Srncová, 038/7602368**

Podpis riaditeľa

Platnosť Revidovanie	Dátum	Zaznamenanie inovácie, zmeny, úpravy a pod.
Platnosť ŠkVP od	01.09.2015	
Revidovanie ŠkVP od	01.09.2016	doplnenie učebných osnov pre 2.ročník
Revidovanie ŠkVP od	01.09.2016	doplnenie učebných osnov pre 3.ročník
Revidovanie ŠkVP od	01.09.2016	doplnenie učebných osnov pre 4.ročník
Revidovanie ŠkVP od	01.09.2020	doplnenie učebných osnov pre 1.ročník

1. Názov vzdelávacieho programu

„ŠKOLA PRE ŽIVOT“

2. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania

- poskytnúť žiakom bohaté možnosti vedeného skúmania ich najbližšieho kultúrneho a prírodného prostredia tak, aby sa rozvíjala ich predstavivosť, tvorivosť a záujem skúmať svoje okolie,
- umožniť žiakom spoznávať svoje vlastné schopnosti a rozvojové možnosti a osvojiť si základy spôsobilosti učiť sa učiť sa a poznávať seba samého, podporovať kognitívne procesy a spôsobilosti žiakov kriticky a tvorivo myslieť prostredníctvom získavania vlastnej poznávacej skúsenosti a aktívnym riešením problémov,
- vyvážené rozvíjať u žiakov spôsobilosti dorozumievať sa a porozumieť si, hodnotiť (vyberať a rozhodovať) a iniciatívne konať aj na základe sebariadenia a sebareflexie,
- podporovať rozvoj intrapersonálnych a interpersonálnych spôsobilostí, najmä otvorene vstupovať do sociálnych vzťahov, účinne spolupracovať, rozvíjať si sociálnu vnímavosť a citlivosť k spolužiakom, učiteľom, rodičom, ďalším ľuďom obce a k svojmu širšiemu kultúrnemu a prírodnému okoliu,
- viesť žiakov k tolerancii a k akceptovaniu iných ľudí, ich duchovno-kultúrnych hodnôt,
- naučiť žiakov uplatňovať svoje práva a súčasne plniť svoje povinnosti, niesť zodpovednosť za svoje zdravie a aktívne ho chrániť a upevňovať.

3. Stupeň vzdelania po absolvovaní školského vzdelávacieho programu

ISCED 1

Primárne vzdelanie získa žiak úspešným absolvovaním všeobecnevzdelávacieho programu ostatného ročníka primárneho stupňa základnej školy. Dokladom o získanom vzdelaní je vysvedčenie. Absolvent programu primárneho vzdelávania plynule pokračuje na nadväzujúcom stupni nižšieho sekundárneho vzdelávania alebo adekvátnom stupni viacročného gymnázia.

4. Vlastné zameranie školy

Program primárneho vzdelávania (1. stupňa základnej školy) bude zabezpečovať hladký prechod z predškolského vzdelávania a z rodinnej starostlivosti na školské vzdelávanie prostredníctvom stimulovania poznávacej zvedavosti detí, vychádzajúcej z ich osobného poznania. Východiskom budú aktuálne skúsenosti žiaka, vedomosti, pojmy a záujmy, ktoré budú rozvíjané podľa jeho reálnych možností tak, aby sa dosiahol pevný základ pre jeho budúci akademický a sociálny úspech. Program je založený na princípe postupu od známeho k neznámemu pri nadobúdaní nových skúseností z pozorovania a zažitia aktivít a udalostí, ktoré sú spojené so životom dieťaťa a s jeho bezprostredným kultúrnym a prírodným prostredím.

V tomto veku je pre deti dôležitá programová možnosť získať vlastnými aktivitami bohaté skúsenosti a zážitky prostredníctvom hry a učenia v skupine rovesníkov. Osobitne významné je aj poskytovanie možností rozvíjať si potrebu vyjadrovať sa a realizovať sa prostredníctvom slov, pohybov, piesní a obrazov, čo je významný základ pre rozvoj gramotnosti. Základom je priateľská a ústretová klíma, ktorá podnecuje žiakov k spontánnemu a tvorivému poznávaniu, konaniu, hodnoteniu a dorozumievaniu a podporuje celostný rozvoj ich osobnosti.

Program primárneho vzdelávania má pripraviť žiakov na samostatnú prácu i na prácu v skupinke, aby každý z nich získal pevný základ spoločného poznania a zároveň osobnej skúsenosti z vzájomného ohľadu, uznania a úcty.

Vzdelávanie na prvom stupni bude organizované tematicky s prirodzeným začlenením integratívnych predmetových prvkov, čím sa bude vytvárať základ pre nižšie sekundárne vzdelávanie (ktoré už uplatňuje špecifickejší predmetovo-disciplinárny prístup).

Súčasťou cieľového programu je aj včasná korekcia prípadných znevýhodnení (zdravotných, sociálnych a učebných) a rozpoznanie, resp. podchytenie špecifických potrieb, záujmov a schopností (vrátane nadania a talentu) žiakov. Dôležité je podchytenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. (včasná depistáž, diagnostika a korekcia prípadných znevýhodnení).

Hodnotenie žiakov je postavené na plnení konkrétnych a splniteľných úloh, je založené prevažne na diagnostikovaní a uplatňovaní osobného rozvoja žiaka. Každý žiak musí

mať možnosť zažívať úspech a musí vedieť, že chyby a ich odstraňovanie tiež napomáhajú k jeho rozvoju.

SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY ŠKOLY

- Vytvárame obohatené neohrozené prostredie
- Kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov – tímová spolupráca
- Ochota zamestnancov k zmenám
- Vybavenosť školy IKT technikou- 2 učebne
- Každá trieda je vybavená interaktívnou tabuľou a počítačom
- Zmodernizované prostredie a vybavenie školy
- Vlastná knižnica – nová literatúra
- Dlhodobá skúsenosť s využívaním prvkov ITV
- Nízky počet žiakov v triedach
- Tradičné projekty- tradície školy – jarmok, akadémia,
- Prostredie školy približujúce sa rodinnému typu
- Zdravý životný štýl – zdravé stravovanie – mliečny program, ovocie do škôl
- Úzka spolupráca s MŠ

SLABÉ STRÁNKY

- Nedostatok finančných prostriedkov na realizovanie všetkých inovatívnych myšlienok a nápadov do vyučovania.
- Chýba jazyková učebňa

PRÍLEŽITOSTI

- Potenciál učiteľov na zavádzanie inovácií do vyučovania.
- Učitelia sa neustále vzdelávajú v systéme kontinuálneho vzdelávania.
- Nadviazanie spolupráce s partnerskými školami v zahraničí.
- Odbúranie zdvojenie učiva v niekoľkých predmetoch.

OHROZENIA

- Nedostatočné finančné ohodnotenie mladých učiteľov.
- Nedostatok finančných prostriedkov, môže spôsobiť zníženie kreditu školy resp. jeho nezvyšovanie.
- Zaťaženosť učiteľov byrokraciou.

Absolvent 1.stupňa ZŠ by mal:

- svojim vystupovaním robiť dobré meno škole,
- byť schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy,
- byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti,
- byť schopný starať sa i o svoje fyzické i psychické zdravie,
- vedieť uzatvárať kompromisy,
- byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií,
- osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami,
- mať schopnosť vnímať umenie, snažiť sa porozumieť mu a chrániť umelecké prejavy,
- byť si vedomý svojich kvalít.

Absolvent primárneho vzdelania má osvojené tieto kľúčové kompetencie (spôsobilosti):

(a) sociálne a komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- ❖ vyjadruje sa súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou,
- ❖ dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- ❖ dokáže formulovať svoje problémy a požiadať o pomoc dospelých alebo spolužiakov,
- ❖ uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- ❖ rozumie rôznym typom doteraz používaných textov a bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať,
- ❖ vie primerane artikulovať, správne dýchať pri svojom prejave,
- ❖ dokáže prezentovať verejne svoje schopnosti,
- ❖ na základnej úrovni využíva technické prostriedky medzi osobnej komunikácie,
- ❖ chápe význam rešpektovania kultúrnej rozmanitosti,
- ❖ v cudzích jazykoch je schopný na primeranej úrovni porozumieť hovorenému textu, uplatniť sa v osobnej konverzácii, ako aj tvoriť texty, týkajúce sa bežných životných situácií,
- ❖ dokáže komunikovať aj prostredníctvom e-mailovej komunikácie, ovláda základy etikety.

(b) kompetencia (spôsobilosť) v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- ❖ používa základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách,

- ❖ je pripravený ďalej si rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré smerujú k systematizácii poznatkov,
- ❖ dokáže sa správať ekologicky.

(c) kompetencie (spôsobilosti) v oblasti informačných a komunikačných technológií

- ❖ vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní a učení sa, ovláda základy potrebných počítačových aplikácií,
- ❖ dokáže primerane veku komunikovať pomocou elektronických médií,
- ❖ dokáže adekvátne veku aktívne vyhľadávať informácie na internete,
- ❖ vie používať rôzne vyučovacie programy,
- ❖ získal základy algoritmického myslenia,
- ❖ chápe, že je rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom,
- ❖ vie, že existujú riziká, ktoré sú spojené s využívaním internetu a IKT a správa sa bezpečne,
- ❖ využíva IKT na rozvoj svojej tvorivosti,
- ❖ vytvára animácie na ilustráciu dejov (rozprávok, modelov správania sa, príbehov),

(d) kompetencia (spôsobilosť) učiť sa učiť sa

- ❖ má osvojené základy schopnosti sebareflexie pri poznávaní dvojích myšlienkových postupov,
- ❖ uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a osvojovania si poznatkov ,
- ❖ vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach,
- ❖ uvedomuje si význam vytrvalosti a iniciatívy pre svoj pokrok,
- ❖ dokáže vytrvalo pracovať na dlhodobých úlohách,
- ❖ dokáže si sám vytvárať úlohy zodpovedajúce jeho záujmom a schopnostiam a pracovať na nich,
- ❖ je schopný dokončiť svoju prácu, nevzdáva sa pri prvých problémoch,
- ❖ pre splnenie úloh si sám vyberá potrebné pomôcky a po ich použití ich uloží na svoje miesto,
- ❖ udržiava svoje pracovné miesto v náležitom poriadku,
- ❖ dokáže pomôcť spolužiakovi pri osvojovaní si vedomostí.

(e) kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy

- ❖ vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, adekvátne svojej úrovni navrhuje riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,

- ❖ pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom,

(f) osobné, sociálne a občianske kompetencie (spôsobilosti)

- ❖ má základy pre smerovanie k pozitívnemu sebaobrazu a sebadôvere,
- ❖ uvedomuje si vlastné potreby a tvorivo využíva svoje možnosti,
- ❖ dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti,
- ❖ uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosť s vhodným a aktívnym trávením voľného času
- ❖ uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti,
- ❖ má osvojené základy pre efektívnu spoluprácu v skupine,
- ❖ dokáže požiadať o pomoc a sám pomôcť,
- ❖ dokáže prijímať nové nápady alebo aj sám prichádza s novými nápismi a postupmi pri spoločnej práci,
- ❖ spoluprácu zvyšuje nad súťaživosťou,

(g) kompetencia (spôsobilosť) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- ❖ dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- ❖ dokáže pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky (na úrovni primárneho vzdelávania),
- ❖ uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- ❖ cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- ❖ rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku dokáže vyjadriť svoj názor a vkusový postoj,
- ❖ ovláda základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,
- ❖ pozná bežné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- ❖ správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- ❖ dokáže sa prezentovať na verejnosti pri rôznych vystúpeniach a aktivitách.

5. Dĺžka štúdia a formy výchovy a vzdelávania

Dĺžka štúdia: 4 roky

V oblasti rozumovej výchovy

- je naším cieľom rozvíjať u žiakov tvorivé myslenie, samostatnosť, aktivitu, sebahodnotenie.
- osobnostný a sociálny rozvoj budeme realizovať stimuláciou skupín žiakov so slabšími vyučovacími výsledkami, podporou individuálnych schopností.
- školský špeciálny pedagóg poskytne odbornú pomoc žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ich rodičom a zamestnancom školy.

Pri prevencii drogových závislostí

- sa chceme zamerať aj na iné aktivity ako besedy. (Napriek tomu, že s tvrdými drogami sme sa nestretli, treba sústavne pôsobiť proti fajčeniu a alkoholickým nápojom cez koordinátora, rodičov a všetkých vyučujúcich, účelným využívaním voľného času i vlastným príkladom).

Využívať rôzne formy vyučovania

- (integrované, skupinové, programové, individuálne, vyučovacie bloky, projekčné etapy, vyučovanie v rôznom prostredí, organizácia konzultácií v iných formách vzdelávania ako je denná, exkurzie, športové aktivity, účelové kurzy, rôzne výchovné aktivity súvisiace so vzdelávaním.

Chceme si všímať talent

- v jednotlivých oblastiach a rozvíjať ho do maximálnej možnej miery. Viac budeme preferovať samostatnú prácu žiakov a zároveň upevňovať skupinovú prácu a ich cieľavedomé zvládanie učiva.

Projektové vyučovanie

- celomesačný projekt – ZIMA OKOLO, TEPLA V NÁS - kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry.
- MAREC MESIAC KNIHY – sociálno – komunikačná kompetencia, priblíženie knihy a rôznych žánrov literatúry hravou a zaujímavou formou. Jeho cieľom je skvalitniť čitateľské zručnosti a návyky, vypestovať kladný vzťah ku knihe a k literárnym odkazom.
- POZNAJ A CHRÁŇ - v deťoch umocňuje vzťah k živej prírode, každoročne organizujeme Školu v prírode v rôznych kútoch Slovenska, kde spoznáваме krásy našej krajiny a prírodné scenérie.
- BÚRKA VEDOMOSTÍ - kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií, žiaci 4.ročníka formou konferencie pripraví pre celú školu prezentáciu svojich vedomostí pomocou Power Pointových prezentácií.

6. Učebné osnovy

PRIEREZOVÉ TÉMY

- ❖ prelínajú sa vzdelávacími oblasťami
- ❖ odrážajú aktuálne problémy súčasnosti
- ❖ sú určitým návodom na ich prevenciu a riešenie
- ❖ slúžia aj na prehĺbenie základného učiva, zdôraznenie aplikačného charakteru
- ❖ majú prispieť k tomu, aby si žiaci rozšírili rozhľad osvojili si určité postoje, hodnoty, rozhodovanie
- ❖ prepájajú rôzne oblasti základného učiva
- ❖ prispievajú ku komplexnosti vzdelávania žiakov
- ❖ pozitívne ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania kľúčových kompetencií (spôsobilostí) žiakov

Prierezové témy sú začlenené do predmetov podľa svojho obsahu a uvedené sú v učebných osnovách jednotlivých predmetov :

- enviromentálna výchova - ENV
- mediálna výchova - MED
- multikultúrna výchova – MKV
- výchova k manželstvu a rodičovstvu VMR
- ochrana života a zdravia - OŽZ
- osobnostný a sociálny rozvoj - OSV
- dopravná výchova- výchova k bezpečnosti v cestnej premávke – DOV
- regionálna výchova a ľudová kultúra – REV.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

Čo to vlastne environmentálne výchova je ? Je to vedná disciplína, ktorá vychádza z ekologických princípov ktoré aplikuje do všetkých oblastí ľudskej činnosti a jej hlavnou myšlienkou je úcta k životu. Environmentálna výchova je všetko. Predovšetkým je to zmena postoja a hodnôt človeka. Nedá sa naučiť, musí sa prežiť, precítiť. Každý človeka má na to aby neubližoval, aby si vážil všetky formy existencie a života na Zemi. Je to zmena konania, myslenia, cítenia vo vzťahu k ľuďom, prírode, ku všetkému živému, k životnému prostrediu. Environmentálna výchova vedie žiakov ku komplexnému

pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti, ktorý umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi človekom a prostredím, kde sú vzájomne prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne. Vzájomným prepojením, rozšírením, upevňovaním a systematizáciou vedomostí, špeciálnych návykov a zručností upozorňujeme prostredníctvom ENV žiakov na súvislosti medzi poznatkami, ktoré si už osvojili a na pochopenie problematiky zo širšieho pohľadu. Len tak dokážu skutočne pochopiť globálne problémy. Pochopenie je základnou podmienkou aktívneho prístupu žiakov k efektívnej ochrane a udržateľnému stavu životného prostredia. Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou.

Ciele:

- prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností dokáže vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, ale uvedomovať si aj dôležitosť vnímania životného prostredia a jeho ohrozenia na celom svete.
- dôležité je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné pre nich – chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj zvieratám v prírode.

Začlenenie environmentálnej výchovy bude na škole realizované:

- ❖ integráciou obsahu do učebných osnov jednotlivých vyučovacích predmetov v 1. – 4.ročníku podľa vhodnosti témy, učiva. Zaradenie zodpovedajúcich tematických okruhov prierezovej témy bude vyznačené v tematickom výchovno – vzdelávacom pláne jednotlivých predmetov
- ❖ formou projektu – Poznaj a chráň, Deň Zeme, Deň vody, separovanie odpadov
- ❖ ozdravovací pobyt v prírode, plavecký výcvik, didaktické hry

Témy vhodné na integrovanie do predmetov:

Ochrana prírody a krajiny

- ENV 1: **Les** (význam lesa, funkcia lesného ekosystému, les v našom prostredí, vzájomné vzťahy v ekosystéme lesa, negatívne dôsledky odlesňovania na životné prostredie).

- ENV 2: **Pole** (význam, zmeny krajiny vplyvom činnosti človeka, spôsoby hospodárenia na poli, okolie polí),
- ENV 3: **Vodné zdroje** (ľudské aktivity spojené s vodným hospodárstvom, hospodárenie s vodou),
- ENV 4: **More** (druhovú rozmanitosť, význam pre biosféru, morské riasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého),
- ENV 5: **Tropický dažďový prales** (druhovú rozmanitosť, miznutie tropických dažďových pralesov a ich následky na ekologickú rovnováhu Zeme),
- ENV 6: **Ľudské sídlo – mesto – dedina** (umelý ekosystém, jeho funkcia a vzťah k okoliu, aplikácia na miestne podmienky)
- ENV 7: **Urbanizácia** - vplyv na prírodu a krajinu, kultúrna krajina (pochoopenie dôsledkov rozhodnutí a činnosti ľudí v minulosti na súčasný stav životného prostredia)

Zložky životného prostredia:

- ENV 8: **Voda** (význam vody, kolobeh vody, ochrana jej čistoty, ohrozovanie vôd, pitná voda u nás a vo svete, čistenie odpadových vôd, spôsoby riešenia).
- ENV 9: **Ovzdušie** (význam pre život na Zemi, klimatické zmeny, zdroje znečistenia, čistota ovzdušia).
- ENV 10: **Pôda** (význam pôdy pre život na Zemi, ochrana pôdy, dôsledky erózie, znečisťovanie pôdy – odpadové skládky, priemysel, poľnohospodárstvo).
- ENV 11: **Zachovanie biodiverzity** (význam druhej rozmanitosti pre zachovanie biologickej rovnováhy na Zemi a jej ochrana).

Prírodné zdroje, ich využívanie, ochrana

- ENV 12: Význam prírodných zdrojov pre človeka
- ENV 13: Obnoviteľné prírodné zdroje
- ENV 14: Neobnoviteľné prírodné zdroje
- ENV 15: Racionálne využívanie prírodných zdrojov vo vzťahu k udržateľnému rozvoju
- ENV 16: Využívanie alternatívnych zdrojov energie

Ľudské aktivity a problémy životného prostredia

- ENV 17: Poľnohospodárstvo a životné prostredie, doprava a životné prostredie - význam, vývoj, energetické zdroje dopravy a ich vplyv na prostredie, druhy dopravy a ekologická záťaž, doprava a globalizácia

- ENV 18: Priemysel a životné prostredie - priemyselná revolúcia a demografický vývoj, vplyv priemyslu na prostredie, spracovávané materiály a ich pôsobenie na životné prostredie, vplyv právnych a ekonomických nástrojov na vzťah priemyslu k ochrane životného prostredia, priemysel a udržateľný rozvoj spoločnosti
- ENV 19: Odpady a spôsoby hospodárenia s odpadmi - odpady a príroda, princípy a spôsoby hospodárenia s odpadmi, druhy odpadu, likvidácia, triedenie, recyklovanie odpadu
- ENV 20: Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok - význam ochrany prírody a kultúrnych pamiatok, ochrana mestských pamiatok zaradených do zoznamu Svetového dedičstva, právne riešenie u nás , v EÚ a vo svete
- ENV 21: Zmeny v krajine - dôsledky urbanizácie – narušovanie prírodných ekosystémov, záber poľnohospodárskej pôdy, územné plánovanie z hľadiska ochrany životného prostredia
- ENV 22: Dlhodobé programy zamerané na zvyšovanie ekologického vedomia ľudí - Agenda 21, Deň Zeme, Deň životného prostredia OSN

Vzťah človeka k prostrediu

- ENV 23: Naše mesto, obec - prírodné zdroje, ich pôvod, spôsoby využívania a riešenia odpadového hospodárstva, príroda a kultúra nášho okolia a jej ochrana
- ENV 24: Náš životný štýl - spotreba vecí, energie, odpady, vplyv na prostredie
- ENV 25: Lokálne a globálne ekologické problémy - príklad problému, jeho príčina, dôsledok, súvislosť ,možnosti a spôsoby riešenia, vlastný názor, jeho zdôvodnenie a prezentácia
- ENV 26: Prostredie a zdravie - kvalita života, rozmanitosť vplyvov prostredia na zdravie, možnosti a spôsoby ochrany zdravia, environmentálne zdravie, nerovnomernosť života na Zemi (rozdielne podmienky prostredia a rozdielny spoločenský vývoj na Zemi, príčiny a dôsledky globálnych ekologických problémov a princípy udržateľnosti rozvoja).

MEDIÁLNA VÝCHOVA

Žiaci už vo veku 7 - 11 rokov sú vystavení vplyvom médií – nielen elektronických ale aj tlačенých – rôznych časopisov. Zvlášť vo veľkej obľube sú televízia a počítač. Nie každý žiak dokáže ich obsah selektovať, preto sa čoraz viac do popredia dostáva potreba rozvíjať u žiakov mediálnu kompetenciu, ktorá by umožnila žiakom osvojiť si stratégie kompetentného

zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty, čo znamená, že učiteľ by mal viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, primerane veku sa v ňom orientovali.

Ciele:

- naučiť žiakov selektovať obsah
- rozvíjať u žiakov mediálnu kompetenciu
- umožňovať žiakom osvojovať si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií
- kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“
- primerane veku sa vedieť v médiách orientovať

Začlenenie mediálnej výchovy bude na škole realizované:

- ❖ predovšetkým integráciou tém do jednotlivých predmetov

Témy vhodné na integrovanie do predmetov:

- MV 1: Druhy médií a ich fungovanie.
- MV 2: Pozitívne a negatívne vplyvy médií na život mladého človeka.
- MV 3: Vplyv násilia a sexuality v médiách na vývin dieťaťa.
- MV 4: Ľudská dôstojnosť a médiá.
- MV 5: Aktívne využitie médií v procese komunikácie.
- MV 6: Realita života a mediálna realita.
- MV 7: Nahrádzanie mediálneho konzumu alternatívnou zmysluplnou činnosťou (stretnutia s priateľmi, výlety do prírody, šport, hobby...).
- MV 8: Právo ľudí na slobodu vyjadrovania.
- MV 9: Právo človeka na slobodný prístup k informáciám.
- MV 10: Internet ako pomocník v procese vzdelávania.
- MV 11: Internet ako únik do virtuálnej reality.
- MV 12: Internet ako únik do virtuálnej reality.

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

Tradičná kultúrna rozmanitosť Slovenska sa prehĺbuje vďaka otváraniu slovenskej spoločnosti s pomocou médií, vďaka voľnejšiemu pohybu osôb a rozvoju turistiky. Pomáha aj medzinárodná spolupráca, migrácia príslušníkov blízkych i vzdialenejších a doposiaľ

nepoznaných kultúr. Pestrosť kultúr v rámci jednotného právneho systému je dôležité zachovať, aby sa prehlboval humanistický a tvorivý charakter kultúry Slovenskej republiky. Kultúrne prostredie Slovenska bolo a je často hlboko tolerantné voči príslušníkom iných kultúr, stále je však poznačené aj neznášanlivosťou.

Ciele:

- viesť žiakov ku kultúrnemu sebauvedomeniu, k vnímaniu vlastných emocionálnych a sociálnych väzieb na kultúru blízkeho i vzdialenejšieho okolia.
- podporovať ich sebavedomie a uplatnenie v skupine, motivovať k tvorivosti v interakcii s druhými ľuďmi, hlavne so slabšími a znevýhodnenými.
- poskytovať dostatok podnetov pre zažitie mnohorakosti sveta. Podnecovať zvedavosť a záujem o okolie.
- viesť žiakov k pochopeniu a rešpektovaniu faktu kultúrnej rozmanitosti.
- podnecovať a rozvíjať u nich tolerantné postoje k nositeľom odlišných kultúr, ale súčasne zachovávať ich povedomie príslušnosti k vlastnej kultúre.
- rozvíjať sebareflexiu, ktoré vo vyšších ročníkoch primárneho vzdelávania vedie k uvedomeniu si koreňov a premien vlastnej kultúrnej identity.
- rozvíjať poznanie kultúr, s ktorými žiaci prichádzajú, alebo môžu v krátkodobom horizonte prísť do styku.
- rozvíjať schopnosť riešiť konflikty pokojnou cestou, schopnosť komunikovať a spolupracovať s nositeľmi iných kultúr v bezpečnom prostredí.

Začlenenie multikultúrnej výchovy bude na škole realizované:

- ❖ formou blokového vyučovania (počas vopred dohodnutého termínu s dôrazom na vopred dohodnutú krajinu s cieľom hlbšieho poznania geografického umiestnenia danej krajiny, jej prírodných podmienok, histórie, náboženstva a kultúry)
- ❖ integrovaním tém do jednotlivých predmetov

Témy vhodné na integrovanie do predmetov:

- MUV1: Pestovanie hrdosti na svoj národ a kultúru - výchova k národnému sebavedomiu.
- MUV2: Pestovanie hrdosti na svoj národ a kultúru - výchova k národnému sebavedomiu.
- MUV3: Vzťah našej kultúry s inými kultúrami a ich vzájomné ovplyvňovanie.
- MUV4: Vplyv kultúr národnostných menšín na kultúru slovenského národa.
- MUV5: Prekonávať egocentrický pohľad na svet.

- MUV6: Tolerancia a empatia k iným kultúram..
- MUV7: Prírodné a životné podmienky ovplyvňujú kultúru národa.
- MUV8: Svetové prírodné a historické klenoty zapísané do zoznamu UNESCO
- MUV9: Migrácia príslušníkov vzdialenejších a doposiaľ nepoznaných kultúr a subkultúr.
- MUV10: Pozitívny a negatívny vplyv zahraničnej hudby a filmov na mládež.
- MUV11: Chápanie multikultúrnych vzťahov a súvislostí pomocou literatúry, čítania a výtvarného umenia.
- MUV12: Deň boja proti rasizmu.
- MUV13: Formovanie kultúrnych vzťahov človeka k človeku a k svetu.
- MUV14: Poznatky z telesnej kultúry - zásady kultúrneho správania na športových súťažiach v úlohe diváka, poslanie olympijského hnutia.
- MUV15: Uznávať a zabezpečovať práva dieťaťa, bez diskriminácie akéhokoľvek druhu a bez ohľadu na rasu, farbu, pohlavie, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné presvedčenie.

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

Ochrana života a zdravia integruje spôsobilosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách, tiež pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie. Škola a spoločnosť by mala pripraviť každého žiaka na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredia prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode.

Ciele:

- formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života ľudí
- poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky - osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života
- rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia
- formovať predpoklady na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž náročných životných situácií

Začlenenie ochrany života človeka a zdravia bude na škole realizované formou:

- ❖ didaktické hry (DH) v 1. – 4. ročníku sa konajú v prírode 1 raz v roku v trvaní 4 hodín. Pred DH realizujeme deň prípravy najmä na teoretickú časť v rozsahu 2 – 4 hodín podľa náročnosti plánovaných činností.
- ❖ športových hier v 1.-4. ročníku (realizujeme ho na šk. ihrisku 2- krát v roku)
- ❖ integráciou tém do jednotlivých predmetov

Témy vhodné na integrovanie do predmetov:

- OŽZ 1: Vznik mimoriadnych udalostí v prírode a na objektoch.
- OŽZ 2: Zamorenie územia nebezpečnými látkami.
- OŽZ 3: Zbrane hromadného ničenia a ich ničivé účinky.
- OŽZ 4: Varovné signály civilnej ochrany a činnosť žiakov po ich vyhlásení.
- OŽZ 5: Prostriedky individuálnej ochrany jednotlivca.
- OŽZ 6: Kolektívna ochrana pred účinkami následkov pri mimoriadnych udalostiach.
- OŽZ 7: Hygienická očista a ochrana potravín a vody.
- OŽZ 8: Ochrana proti požiarom.
- OŽZ 9: Zásady starostlivosti o zdravie.
- OŽZ 10: Všeobecné zásady pri poskytovaní prvej pomoci.
- OŽZ 11: Prvá pomoc pri stavoch ohrozujúcich život.
- OŽZ 12: Postup ošetrovania jednoduchých poranení.
- OŽZ 13: Významné strediská z hľadiska zdravotnej prevencie a liečenia.
- OŽZ 14: Pohyb v prírode pomocou mapy a buzoly.
- OŽZ 15: Pobyt v prírode a jej ochrana.
- OŽZ 16: Významné budovy a ich význam.

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

Rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Znamená to rozvíjanie osobných a sociálnych spôsobilostí, ktoré spätne akademický rozvoj podporujú. Aby žiak získal kvalitné vzdelanie, k tomu je potrebné aby si už od primárneho vzdelávania rozvíjal sebareflexiu (rozmýšľal o sebe), spoznával sám seba, svoje dobré ale aj slabé stránky, rozvíjal si sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebvzdelávanie. V tejto súvislosti je potrebné aby sa naučil uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, podporovať u žiakov rozvoj schopnosti uplatňovať prevenciu sociálno-

patologických javov (šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok), získaval a udržal si osobnostnú integritu, pestoval kvalitné medzilľudské vzťahy, rozvíjať sociálne spôsobilosti potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu.

V tejto prierezovej tematike sa uplatňuje aj vzdelávanie k ľudským právam ale aj rodinnej výchove.

Téma sa prelína všetkými obsahovými vzdelávacími oblasťami, pričom sa pri jej uskutočňovaní berú do úvahy aktuálne potreby žiakov. Najviac priestoru má v predmete etická výchova, ale uplatňujeme ju aj v náukových predmetoch. Témy realizujeme prakticky, prostredníctvom modelových situácií, diskusií, hier a iných interaktívnych metód.

DOPRAVNÁ VÝCHOVA- VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE

Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania v škole a jej úlohou je pripraviť žiakov na samostatný a bezpečný pohyb detí v cestnej premávke ako cyklisti a chodci. Je nutné prihliadať na možnosť, že zo žiakov budú raz vodiči motorových vozidiel. Základné vedomosti a zručnosti zamerané na bezpečné správanie v rôznych dopravných situáciách získavajú žiaci prostredníctvom školy. Negatívne javy a skutočnosti v doprave, kde často účastníkmi nehôd sú práve deti.

Ciele:

- formovanie mravného správania,
- vedomie a ohľaduplnosť pri chôdzi ,ako cyklista , korčuliar, kolobežka a spolujazdec v cestnej premávke
- vyhodnocovanie situácie z hľadiska bezpečnosti a aplikovanie návykov bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote.
- uvedomovanie si dôležitosti a významu používania autosedačky , bezpečnostných pásov v motorových vozidlách, prilieb
- používanie reflexných pásov, viest na zviditeľnenie chodcov a cyklistov.
- pochopenie významu technického stavu motorového vozidla ,bicykla a zvládnuť základné úlohy údržby bicykla
- naučiť sa bezpečne zvládnuť hromadné presuny žiakov cez cestu pri školských akciách schopnosť orientovať sa v krízových a nebezpečných situáciách
- poskytnutie prvej pomoci
- vplyv negatívnych javov – spánok, únava, alkohol
- dopravné značky a zariadenia a ich význam

- výhody a efektívnosť využitia internetu a multimédií vo vyučovaní

Začlenenie dopravnej výchovy bude na škole realizované:

1. – 2. ročník

- ❖ samostatný nový vyučovací predmet
- ❖ integrovaním tém do jednotlivých predmetov

3. – 4. ročník

- ❖ formou získavania teoretických a praktických zručností na mobilnom dopravnom ihrisku
- ❖ formou týždenného projektu
- ❖ návštevou príslušníkov policajného zboru
- ❖ integrovaním tém do jednotlivých predmetov

Témy vhodné na integrovanie do predmetov:

- DV 1: Všeobecné záväzné právne predpisy o doprave.
- DV 2: Morálna a právna zodpovednosť účastníkov cestnej premávky.
- DV 3: Ohľaduplnosť účastníkov cestnej premávky.
- DV 4: Bezpečné správanie sa účastníkov cestnej premávky (chodec, cyklista, korčuliar, ...).
- DV 5: Prostredie na komunikácii počas premávky, schopnosť vyhodnotiť rôzne situácie v praktickom živote.
- DV 6: Schopnosť orientovať sa v krízových, nebezpečných situáciách.
- DV 7: Zásady činnosti pri dopravnej nehode.
- DV 8: Poskytnutie prvej pomoci – povinnosť každého občana.
- DV 9: Vplyv negatívnych faktorov ovplyvňujúcich kondíciu vodiča – únava, spánok, alkohol.
- DV 10: Vplyv technického stavu dopravných prostriedkov na bezpečnosť cestnej premávky.
- DV 11: Dopravné značky a zariadenia.
- DV 12: Význam dopravného značenia.
- DV 13: Technika jazdy na bicykli, bezpečnosť počas cesty do a zo školy.
- DV 14: Výhody a efektívnosť využitia internetu, multimédií vo výučbe.

REGIONÁLNA VÝCHOVA A ĽUDOVÁ KULTÚRA

Pod regionálnou kultúrou rozumieme súhrn produktov (hmotných a nehmotných) ľudskej činnosti, ktoré sa viažu na konkrétnu obec alebo región. Regionálna kultúra zahŕňa v sebe lokálne a regionálne kultúrne dedičstvo, ako aj živé kultúrne prejavy fungujúce v každodennom živote, pri sviatkoch a slávnostiach. Regionálna kultúra nadväzuje na regionálne kultúrne tradície a pokladá ich za dôležitú súčasť historickej pamäte i za zdroj identity obce alebo regiónu.

Ciele:

- vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia
- spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov.

Začlenenie regionálnej výchovy bude na škole realizované:

- ❖ **v predmetoch Prírodoveda, Vlastiveda** - pátranie po svojich predkoch, rodostrom, vychádzky do blízkeho okolia, exkurzie, výlety, návšteva múzeí, hradov, pamiatok
- ❖ **v predmetoch Slovenský jazyk a Cudzí jazyk** - vlastná literárna činnosť, rečňovanky, vyčítanky, ľudové zvyky a obyčaje, kronika obce, povesti, tvorba projektov, poznávanie spisovateľov regiónu
- ❖ **v predmetoch HV, VV, TV** – počúvanie ľudových piesní, nácvik jednoduchých tanečných motívov, realizácia ľudových hier, práca s prírodnými materiálmi, príprava a ochutnávka tradičnej kuchyne, koledovanie, vítanie jari, sprievody, tvorba projektov, výtvarné práce, makety miest, organizácia kultúrneho podujatia, vianočné a veľkonočné tvorivé dielne

Témy vhodné na integrovanie do predmetov:

Môj rodný kraj

- REV 1: moja rodina,
- REV 2: škola, okolie školy,
- REV 3: obec, mesto, v ktorom žijem (poloha, história a súčasnosť),
- REV 4: rozprávky, príbehy, legendy spojené s históriou obce, mesta,
- REV 5: tradičné regionálne zvyky, obyčaje,
- REV 6: kultúrne pamätihodnosti, monumenty obce, mesta,

- REV 7: regionálne múzea, prírodovedné múzeá, galérie, skanzeny,
- REV 8: významné osobnosti regiónu,
- REV 9: prírodné krásy regiónu,
- REV 10: náučné chodníky v regióne,
- REV 11: chránené rastliny a živočíchy na území regiónu,
- REV 12: minerály, skameneliny, jaskyne na území regiónu,
- REV 13: tradičné produkty a zamestnania v regióne,
- REV 14: umelecké produkty, tradičné ľudovoumelecké remeslá regiónu,
- REV 15: miestne a regionálne jazyky

Objavujeme Slovensko

- REV 16: spoznávanie regionálnej kultúry a najtypickejších prejavov kultúr iných regiónov Slovenska v oblasti ľudových tradícií,
- REV 17: spoznávanie základných znakov ľudovej kultúry národností žijúcich na Slovensku,
- REV 18: výber z historických, kultúrnych pamätihodností Slovenska (hrady, zámky, architektúra)
- REV 19: flóra a fauna na Slovensku,
- REV 20: chránené územia na Slovensku,
- REV 21: ľudové piesne a tance, dramatické a výtvarné umenie, tradičné ľudovoumelecké remeslá z regiónov Slovenska,
- REV 22: geografické zvláštnosti Slovenska, geografické a prírodné monumenty, jaskyne a i.,
- REV 23: významné osobnosti rôznych oblastí kultúry a histórie Slovenska.

Tradičná ľudová kultúra

- REV 24: Tradičná hmotná kultúra: ľudové stavitel'stvo, domáce a tradičné remeselné výrobky, tradičné remeslá (ich história), produkcia potravín a strava, odev (kroje na dedine), výtvarné umenie a i.,
- REV 25: Tradičná nehmotná kultúra: ústne tradície a prejavy vrátane jazyka (ľudová slovesnosť, nárečia), interpretačné umenie (ľudové hudba, piesne, tance, hry), spoločenské praktiky, zvyky, rituály a slávnostné udalosti, tradície spojené s náboženskými sviatkami (napr. vianočné, veľkonočné a i.), zvyky a obyčaje súvisiace

s prírodou a vesmírom, folklórne tradície (prejavy tradičnej ľudovej kultúry: ústne, herné, dramatické, spevné, tanečné a hudobné)

7. Učebný plán

Školský učebný plán, v ktorom škola pracuje, povinné aj voliteľné (disponibilné) vid' príloha

8. Vyučovací jazyk

Slovenský

9. Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Hodnotenie absolventa sa uskutočňuje na základe priebežného ústneho skúšania, písomných a projektových prác dvakrát do roka. Podľa platnej legislatívy sa žiakom vydáva na pol roka výpis znáмок a na konci školského roka vysvedčenie.

Do vyššieho ročníka postupuje žiak, ktorý prospel.

Žiak, ktorý bol na konci druhého polroka hodnotený stupňom prospechu nedostatočný alebo dosiahol neuspokojivé výsledky z viac ako dvoch povinných vyučovacích predmetov, opakuje ročník.

Ročník opakuje aj žiak, ktorého nebolo možné hodnotiť ani v náhradnom termíne zo závažných objektívnych dôvodov, najmä zdravotných, dlhodobého pobytu v zahraničí. Žiak, ktorý neprospeš v čase, keď plní povinnú školskú dochádzku, môže opakovať ročník len raz, vo výnimočných prípadoch, ak je to v prospech žiaka, aj viackrát.

10. Personálne zabezpečenie

Učiteľský zbor je tvorený piatimi učiteľkami, dvoma vychovávateľkami. Všetci pedagógovia spĺňajú kvalifikačné predpoklady pre svoju prácu. Učitelia si neustále dopĺňajú svoju kvalifikáciu formou ďalšieho vzdelávania – etická výchova, komunikácia, IKT , cudzie jazyky, informatika. Učitelia využívajú počítače pri vyučovaní vo všetkých predmetoch najmä - tvorba prezentácií, využívanie internetu, využívanie edukačného softvéru, tvorba pracovných listov a iných digitálnych materiálov.

V rámci nadštandardnej starostlivosti o žiakov s poruchami učenia a správania dosahuje dobré výsledky pedagogička Mgr. Zuzana Raučinová, ktorá má doplnené rozširujúce štúdium špeciálnej pedagogiky. Pozoruje žiakov na výchovno-vyučovacom procese, robí diagnostiku

žiacov, vykonáva konzultácie pre žiakov, rodičov, učiteľov. Spolupracuje s orgánmi starostlivosti o dieťa. Svoju činnosť vykonáva denne podľa prideleného rozvrhu.

Menný zoznam pedagogických pracovníkov:

1. Mgr. Nadežda Sokolíková
2. Mgr. Zuzana Záprtová
3. Mgr. Adriana Čechová
4. Mgr. Miriam Dúcka
5. Mgr. Monika Bátorová
6. p. Erika Mazáková
7. p. Veronika Strempeková

11. Materiálno- technické a priestorové podmienky

Škola má 4 bežné triedy. Všetky triedy sú vybavené interaktívnou tabuľou a počítačmi, čo umožňuje interaktívne vzdelávanie súčasne vo všetkých triedach školy, čím technicky zabezpečujú zvolený školský vzdelávací program. Priestor školy je pokrytý wifi signálom pre prístup k internetu z akejkoľvek jej časti.

Škola má zriadené a využíva tieto odborné učebne :

- veľkú učebňu výpočtovej techniky – 16 počítačov, notebook pre učiteľa, dataprojektor, interaktívna tabuľa
- knižnica – s knižným fondom detskej literatúry a odbornou literatúrou pre učiteľov, knižnica disponuje s knižničným systémom Clavius, minivežou, klavírom , pretože táto miestnosť slúži aj na výuku hudobnej výchovy
- v 3 kmeňových triedach sa v popoludňajších hodinách uskutočňuje činnosť ŠKD
- vybavenie kabinetu je postačujúce, ale je potrebné pomôcky pravidelne obnovovať a vymieňať za modernejšie, mnohé z vybavenia pochádza ešte z prvotného vybavenia školy.
- škola nemá telocvičňu, na hodiny TEV je využívaná miestnosť ktorá je prispôbená na cvičenie a je vybavená množstvom telocvičného náradia
- školské ihrisko je zrenovované no je potrebné ešte doň investovať, podali sme niekoľko projektov na zrenovovanie ihrísk a pod.
- na prírodovedu a environmentálnu výchovu využívame náučný chodník spolu s učebňou v prírode, vytvorené za pomoci MŠ SR v rámci Enviropjekt

- počas školského roka sme doplnili veľké množstvo moderných učebných pomôcok, čo umožnilo tvorivejšie a efektívnejšie vyučovanie.
- školské stravovanie zabezpečuje Materská škola Dvorec a vydáva prostredníctvom výdajne stravy v priestoroch materskej školy.

12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Nevyhnutnosťou pre realizáciu IŠVP je zabezpečenie vhodnej štruktúry pracovného režimu a odpočinku žiakov a učiteľov, vhodného režimu vyučovania s rešpektovaním hygieny učenia, zdravého prostredia učební a ostatných priestorov školy podľa platných noriem (svetlo, teplo, hlučnosť, čistota, vetranie, hygienické vybavenie priestorov, primeraná veľkosť sedacieho a pracovného nábytku, atď...)

Organizácia výletov, exkurzií, školy v prírode a výcvikov sa riadi platnou legislatívou (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 320/2008 Z.z. o základnej škole v znení vyhlášky č. 224/2011 Z.z.) Dôležitou podmienkou je informovaný súhlas zákonného zástupcu žiaka.

Snažíme sa, aby v škole boli vytvorené vyhovujúce podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.

Poučujeme žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, zabezpečujeme pravidelné školenia zamestnancov školy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a proti požiaru, uskutočňujú sa pravidelné kontroly bezpečnosti a ochrany zdravia a prípadné nedostatky podľa výsledkov revízií sa snažíme hneď odstraňovať .

13. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy a aké sú jeho pokroky. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov.

Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov budeme vychádzať z aktuálnych metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu.

Hodnotenie známkou: SJ, M, ANJ, INF, PDA, VLA, , DOV, PVO

Slovné hodnotenie: HUV, TEV, VYV, PVC, NBV, ETV

Okrem sumatívnych výsledkov sa sústreďíme na rozpracovanie formatívneho hodnotenia výsledkov žiakov formou hodnotiaceho portfólia.

Hodnotiace portfólio žiaka bude mať každý žiak. Bude obsahovať:

1. povinné práce (ako sa učím)

- vybrané písomné práce z jednotlivých predmetov
- polročný projekt žiaka, hodnotený na základe najlepšieho osobného výkonu

2. voliteľné práce (čo ma baví, čo sa mi páči)

- moje naj...
- obrázky
- príbehy
- postrehy
- fotografie
- zlepšováky
- senzi – chvíle a i.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania.

Základné pravidlá pre hodnotenie a klasifikáciu – Hodnotiace deväťoro

1. Známkou z vyučovacieho predmetu nezahŕňa hodnotenie žiakovho chovania.
2. Klasifikujeme len prebrané a precvičené učivo.
3. Učiteľ vyvážené hodnotí a premieta do klasifikácie hodnotenie vedomostí, zručností, postup, prácu s informáciami, úroveň komunikácie a tvorivosť žiaka.
4. Podklady pre klasifikáciu získavame sústavným sledovaním výkonov žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie, skúšaním písomným, ústnym, praktickým, pohybovým a didaktickými testami.
5. Písomnú prácu z učiva za dlhšie obdobie presahujúcu 30 minút môžu žiaci písať v jednom dni len jednu a musí byť vopred žiakom oznámená.
6. Žiak má možnosť voľby vybrať si medzi tradičným ústnym skúšaním pri tabuli alebo inými efektívnymi spôsobmi zisťovania vedomostí a zručností.
7. Žiacke portfólio je možným nástrojom pre hodnotenie žiakov.

8. Na konci klasifikačného obdobia hodnotíme úroveň dosiahnutých očakávaných výstupov predmetu a kvalitu práce žiaka, ktoré dosiahol za celé klasifikačné obdobie. Prihliadame k systematičnosti v práci žiaka, stupeň prospechu neurčujeme na základe priemeru z klasifikácie za príslušné obdobie.

9. V predmete, v ktorom vyučuje viac učiteľov, určujeme výsledný stupeň za klasifikačné obdobie po vzájomnej dohode učiteľov.

Hodnotenie správania

Hodnotenie správania sa riadi dodržiavaním Školského poriadku. So školským poriadkom je žiak aj rodič oboznámený na začiatku školského roka. Hodnotí sa správanie v škole, pri školských akciách, reprezentácii školy a vykonáva ho triedny učiteľ po dohode s ostatnými vyučujúcimi. Pri hodnotení žiakov budeme vychádzať z aktuálnych metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu

14. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy

Hodnotenie zamestnancov sa bude uskutočňovať formou:

- pozorovaním (hospitácie)
- rozhovorom
- výsledkami žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadané naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy a pod)
- sledovaním pokroku žiakov vo výsledkoch pod vedením učiteľa
- hodnotením výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.
- hodnotením pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy.
- vzájomným hodnotením učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“).
- hodnotením učiteľov žiakmi

Spôsob hodnotenia pedagogických zamestnancov

Riadenie práce pedagogických pracovníkov vedením školy je založené na dohode. Dohoda sa uzatvára s každým učiteľom prostredníctvom pravidelne uskutočňovaných hodnotiacich rozhovorov. Priebežné hodnotiace rozhovory vedenia školy s učiteľom by mali odpovedať na otázky:

- aktualizácia cieľov a plánov školy
- riešenia problému výkonu učiteľa
- sústavné vzdelávanie učiteľa

Záverečné hodnotenie učiteľa sa vykonáva raz ročne (máj, jún). Dohoda vyplynie z rozhovoru po vypracovaní rovnakého formulára dotazníka pedagogickým pracovníkom a priamym nadriadeným. Dotazník slúži na samohodnotenie pedagogického pracovníka a hodnotenia pracovníka vedúcim pracovníkom.

Výsledok dohody by mal smerovať k zlepšeniu pracovného výkonu a činnosti učiteľa do budúcnosti, aby boli naplnené hodnoty a ciele školy.

FORMULÁR HODNOTENIA PEDAGOGICKÉHO ZAMESTNANCA

ZAMESTNANEC

Titul, meno a priezvisko: _____

Vykonávaná funkcia: _____

Škola, sídlo: _____

HODNOTITEĽ

Meno:

zo dňa:

HODNOTENÉ ČINNOSTI

Činnosť	Počet bodov
<i>a) výsledky pedagogickej činnosti</i>	
vytváranie podmienok na dosahovanie primeraných výchovnovzdelávacích výsledkov žiakov	
rozvíjanie kľúčových kompetencií u žiakov (vyššia úroveň poznávania, logické myslenie, kritické myslenie, analytické myslenie, tvorivosť)	
rozvíjanie personálnych zručností žiakov (samostatnosť, zodpovednosť, sebahodnotenie, sebaúcta)	
rozvíjanie sociálnych zručností žiakov (spolupráca, empatia, komunikácia, spravodlivosť)	
prezentácia školy na verejnosti, spolupráca s rodičmi, spolupráca s inými organizáciami	
organizovanie mimoškolských podujatí	
<i>b) kvalita vykonávania pedagogickej činnosti</i>	
rešpektovanie daností a potenciálu žiaka, rozvíjanie silných stránok žiakovej osobnosti	
individuálny prístup k žiakom s rešpektovaním ich schopností a možností, nadania a zdravotného stavu	
dodržiavanie a využívanie pracovného času	
plnenie pracovných povinností v súlade s dohodnutým druhom práce v pracovnej zmluve	
dodržiavanie základných povinností zamestnanca stanovenými právnymi predpismi a vnútornými predpismi	
správne a včasné vypracovávanie a vedenie pedagogickej dokumentácie a ďalšej dokumentácie	
<i>c) náročnosť výkonu pedagogickej činnosti</i>	
využívanie IKT v profesijnom rozvoji a pri výkone práce	
spolupráca na tvorbe školských vzdelávacích programov / školských výchovných programov	
zapájanie sa do prípravy a realizácie rozvojových projektov školy	

vykonávanie špecializovaných činností	
vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami, školská integrácia	
podieľanie sa na zavádzaní inovácií do výchovnovzdelávacieho procesu	
zvládanie riešenia konfliktov a záťažových situácií	
d) miera osvojenia si a využívanie profesijných kompetencií	
rozpoznanie individuálnych výchovnovzdelávacích potrieb žiakov	
stanovenie edukačných cieľov orientovaných na žiaka vo vzťahu k príslušnému obsahu vzdelávania	
tvorba učebných materiálov, didaktických testov a učebných pomôcok	
absolvovanie jednotlivých programov kontinuálneho vzdelávania podľa plánu kontinuálneho vzdelávania	
uplatňovanie nových získaných vedomostí a zručností pri výkone svojej činnosti	
zvyšovanie svojho právneho vedomia	
Počet bodov spolu	

Hodnotenie:

- 0 bodov nevyhovujúco
- 1 bod čiastočne vyhovujúco
- 2 body štandardne
- 3 body veľmi dobre
- 4 body mimoriadne dobre

Celkové hodnotenie:

- 0 - 10 % 0 - 10 bodov nevyhovujúce výsledky
- 11 - 30 % 11 - 30 bodov čiastočne vyhovujúce výsledky
- 31 - 60 % 31 - 60 bodov štandardné výsledky
- 61 - 90 % 61 - 90 bodov veľmi dobré výsledky
- 91 - 100 % 91 - 100 bodov mimoriadne dobré výsledky

V Dňa

Hodnotený zamestnanec:

Hodnotiteľ:

Hodnotenie školy

Cieľom hodnotenia je, aby žiaci a ich rodičia získali dostatočné a hodnoverné informácie o tom, ako zvládajú požiadavky na ne kladené.

Monitorujeme pravidelne:

- Podmienky na vzdelanie
- Spokojnosť s vedením školy a učiteľmi
- Prostredie – klíma školy
- Priebeh vzdelávania – vyučovací proces- metódy a formy vyučovania
- Úroveň podpory žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- Výsledky vzdelávania
- Riadenie školy
- Úroveň výsledkov práce školy

Kritériom pre nás je:

- Spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov
- Kvalita výsledkov

Nástroje na zisťovanie úrovne stavu školy sú:

- Dotazníky pre žiakov a rodičov
- Analýza úspešnosti žiakov na súťažiach, olympiádach, ZUČ
- Analýza dosahovaných výsledkov, SWOT analýza

15. Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov

Ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov má veľký dopad na celkovú úroveň kvality výchovno-vzdelávacieho procesu. Škola má vypracovaný školský systém ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov - plán kontinuálneho vzdelávania, každý rok ho aktualizuje. Je súčasťou aj ročného plánu práce školy. Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov je zamerané hlavne na udržanie a zvyšovanie pedagogickej kompetencie pedagogických zamestnancov. Zahŕňa najmä inovácie v odbore, inovácie v pedagogike, didaktike jednotlivých vyučovacích predmetov, efektívne postupy

výchovy a vzdelávania mládeže, vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími problémami, ako aj zásadné problémy nášho školstva.

Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov:

1. Uvádzať začínajúcich učiteľov do pedagogickej praxe.
2. Udržiavať a zvyšovať kompetenciu (spôsobilosť efektívne vychovávať a vzdelávať) pedagogických zamestnancov.
3. Motivovať pedagogických zamestnancov pre neustále sebvzdelávanie, vzdelávanie, zdokonaľovanie profesijnej spôsobilosti.
4. Zdokonaľovať osobnostné vlastnosti pedagogických zamestnancov, spôsobilosti pre tvorbu efektívnych vzťahov, riešenie konfliktov, komunikáciu a pod.
5. Sprostredkovať pedagogickým pracovníkom najnovšie poznatky (inovácie) z metodiky vyučovania jednotlivých predmetov, pedagogiky a príbuzných vied, ako aj z odboru.
6. Pripravovať pedagogických zamestnancov na výkon špecializovaných funkcií, napr. triedny učiteľ, výchovný poradca, predseda predmetovej komisie, knihovník atď.
7. Pripravovať pedagogických zamestnancov pre výkon činností nevyhnutných pre rozvoj školského systému, napr. pedagogický výskum, tvorba ŠkVP, tvorba štandardov, tvorba pedagogickej dokumentácie (pokiaľ bude v platnosti v dobiehajúcich ročníkoch), atď.
8. Pripravovať pedagogických zamestnancov pre prácu s modernými materiálnymi prostriedkami: videotechnikou, výpočtovou technikou, multimédiami a pod.
9. Zhromažďovať a rozširovať progresívne skúsenosti z pedagogickej a riadiacej praxe, podnecovať a rozvíjať tvorivosť pedagogických zamestnancov.
10. Sprostredkovať operatívny a časovo aktuálny transfer odborných a metodických informácií prostredníctvom efektívneho informačného systému.
11. Pripravovať pedagogických zamestnancov na získanie prvej a druhej atestácie.

Plán kontinuálneho vzdelávania:

Apríl 2016 . Mgr Monika Bátorová- 1. kvalifikačná skúška

Kontinuálne vzdelávanie v nasledujúcom období bude prebiehať v súlade s autoevalvačnými požiadavkami školy a ponukami MPC.

16. Podmienky pre vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)

Škola zabezpečuje aj vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Jedná sa o žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

je žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania.

Použitie ďalších zdrojov umožní vytvoriť kvalitatívne nové prostredie, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní.

Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov) vo výchove a vzdelávaní pre žiaka. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú zo zdravotného znevýhodnenia alebo vývinu žiaka v sociálne znevýhodnenom prostredí, zohľadnenie ktorých mu zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktoré u neho vznikli na základe zdravotného znevýhodnenia je na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, za podmienky súhlasu jeho zákonného zástupcu. Ďalej platí:

- žiak je začlenený do bežnej triedy
- žiak má vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program a postupuje podľa neho
- individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu - vychádza z učebných osnov predmetu, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka
- individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňať podľa aktuálnych špeciálnych výchovnovzdelávacích potrieb žiaka po odborných konzultáciách zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka
- dokumentácia začleneného žiaka je vedená u riaditeľa školy
- pri hodnotení žiaka sa postupuje podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy - Príloha č.2 - Zásady hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole

a) Žiaci so zdravotným znevýhodnením

Na škole pracujeme so žiakmi zdravotne postihnutými - so zrakovým postihnutím. Taktiež žiaci s vývinovými poruchami (poruchou aktivity a pozornosti, s vývinovou poruchou učenia), žiaci s poruchou správania.

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa na našej škole uskutočňuje v triedach s ostatnými žiakmi školy. Ak žiak so zdravotným znevýhodnením má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, je evidovaný na škole ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vzdeláva sa podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so SCŠPP Bánovce nad Bebravou.

Takýmto žiakom vytvárame špecifické podmienky pre vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

- žiaci sa vzdelávajú podľa individuálnych vzdelávacích programov
- určený pedagóg pracuje v rámci vyučovania individuálne s vybranými žiakmi s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie a reedukácie postihnutia
- učiteľ zohľadňuje momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia.

Žiaci so zdravotným znevýhodnením:

- majú upravené miesto na sedenie v triede.

V škole dodržiavame odporúčania pre prácu s takýmito žiakmi. Ide najmä o tieto odporúčania:

- tolerovať ťažkosti s koncentráciou pozornosti, obmedzovať rozsah práce, častejšie zaraďovať prestávky v činnosti
- čo najčastejšie využívať očný kontakt, najmä pri zadávaní úlohy, opakovať zadanie
- obmedziť rušivé vplyvy z okolia najlepšie zmenou miesta na sedenie
- rozčleňovať prácu na menšie celky, umožňovať prestávku v činnosti, zmeny v činnosti
- čiastočný výsledok hodnotiť samostatne, častejšie chváliť, povzbudzovať
- dôsledné dodržiavanie dohodnutých pravidiel
- odstraňovať časový stres.

Škola vytvára podmienky pre používanie kompenzačných pomôcok žiakmi so zdravotným znevýhodnením podľa odporúčenia odborníkov.

b) Žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia

Podľa §2 písm. p) Zákona 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia je žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti.

Príspevok na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa poskytuje podľa počtu žiakov, ktorým sa poskytuje dotácia na stravu, dotácia na školské potreby . Hlavným cieľom pre využitie príspevku je vytvorenie atraktívneho edukačného prostredia rešpektujúceho sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká, systém doučovacích aktivít pre zaostávajúcích žiakov, zavedenie metód vyučovania podporujúcich praktickú orientáciu žiaka v bežných životných situáciách, učenie zážitkovou formou, alternatívne formy vzdelávania.

1. Vzdelávaciu oblasť **jazyk a komunikácia** sme v 3. ročníku rozšírili o 1 vyučovaciu hodinu tvorivého čítania. Prostredníctvom zážitkových foriem učenia s uplatňovaním medzi predmetových vzťahov budeme u detí v škole rozvíjať kompetencie jazykové, komunikačné a upevňovať čítanie s porozumením. Budeme sa snažiť *vzbudiť u detí záujem o literatúru a vypestovať kladný vzťah ku knihe ako k prostriedku ďalšieho vzdelávania sa a získavania informácií, ale zároveň „priateľa“ na chvíle oddychu a relaxácie.* Vyučovanie predmetov tejto vzdelávacej oblasti sa môže realizovať v dvojhodinových integrovaných celkoch z dôvodu využívania aktivizujúcich inovatívnych metód a vzdelávacích postupov.

2. Vzhľadom k narastajúcim problémom v našej spoločnosti považujeme vzdelávaciu oblasť **človek a hodnoty** za zvlášť dôležitú v procese budovania občianskych a sociálnych kompetencií žiakov. Zaviedli sa predmet **etika** v rozsahu 1 hodina týždenne vo všetkých ročníkoch. Vyučovaním tohto predmetu utvárame dostatočný priestor pre výchovu ku kladným medziľudským vzťahom. Neformálnym plnením dôležitého cieľa – *socializácia vyučovania* budeme prostredníctvom obsahu vzdelávania, vhodných metód a vyučovacích postupov budovať silný a spolupracujúci triedny kolektív so schopnosťou akceptovať dohodnuté pravidlá, aktívne sa počúvať, asertívne myslieť a konať, navzájom si pomáhať ...

3. Vzdelávacia oblasť **matematika a práca s informáciami**. V 2. ročníku bola **informatika** zavedená ako nový vyučovací predmet. Dotáciu zo ŠVP sme z dvoch ročníkov rozdelili do troch. Hodiny budú využité na dostatočné upevnenie predpísaného učiva jednotlivých predmetov vzdelávacieho programu, riešenie zaujímavých úloh s využitím internetu, IKT a výukových programov. Vyučovanie predmetov tejto vzdelávacej oblasti sa môže realizovať v dvojhodinových integrovaných celkoch z dôvodu využívania aktivizujúcich inovatívnych metód a vzdelávacích postupov.

4. V 1. a 2. ročníku vznikol nový predmet **dopravná výchova**. Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania v škole a jej úlohou je pripraviť žiakov na samostatný a bezpečný pohyb detí v cestnej premávke ako cyklisti a chodci.